

“Riskli Meslek? Türkiye’de Yüksek Risk Altındaki Gezici İşçi Gruplarında HIV Bilgisi, Tutumu ve Davranışları” Çalışması

■ **Dr. Aygen Tümer**

Hacettepe AIDS Tedavi ve Araştırma Merkezi (HATAM)
Proje Koordinatörü

“Riskli meslek”? Türkiye’de yüksek risk altındaki gezici işçi gruplarında HIV bilgisi, tutumu ve davranışları” çalışması Dünya Bankası, Hacettepe Eğitim, Araştırma ve Hizmet Vakfı, Hacettepe AIDS Tedavi ve Araştırma Merkezi (HATAM), Birleşmiş Milletler Türkiye HIV/AIDS Ortak Programı ve T.C Sağlık Bakanlığı işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada amaç; Türkiye’de HIV enfeksiyonu bulaşması açısından yüksek riskli sayılan gezici işçi grupları (gemiciler, kamyon sürücüleri, inşaat çalışanları ve turizm çalışanları) arasında HIV bilgisi, farkındalığı ve tutumları konusunda durum saptaması yapmaktır.

Kasım 2009-Aralık 2010 tarihleri arasında İstanbul, İzmir, Antalya ve Trabzon illerinde denizyolu taşımacılığı, karayolu taşımacılığı, inşaat ve turizm sektöründe çalışan 1239 gezici çalışana ulaşıldı.

Üç anahtar soruya cevap bulmak için NİTEL ve NİCEL veriler toplandı. Sorularımız;

1. Gezici çalışanlar HIV enfeksiyonu ile ilgili hangi davranışlarda bulunmaktadır?
2. HIV ile ilişkili bu davranışlarla ilişkilendirilebilecek faktörler nelerdir?
3. Gezici çalışanlar arasında şu anki HIV enfeksiyonu bilgisi ve farkındalığı ne düzeydedir?

Sonuçlar

1. Gezici Çalışanlar HIV Enfeksiyonu ile İlgili Hangi Davranışlarda Bulunmaktadır?

- Birincil HIV riskli davranış; Korunmasız cinsel ilişki olarak bulunmuştur. Denizci-

ler %44, kamyon sürücüleri %42, turizm çalışanları %30 ve inşaat çalışanları %23 oranında çok sayıda partner ve seks işçisi ile cinsel ilişkide bulunmaktadır. Tüm gezici çalışanların %45’i seks işçisi ile son ilişkisinde kondom kullanmıştır.

- Damar içi madde kullanımı yaygın değildir (%1.1).

2. HIV ile İlişkili Bu Davranışlarla

İlişkilendirilebilecek Faktörler Nelerdir?

- Evden uzak geçirilen zaman. Son 1 yıl içinde gezici çalışanların %50’den fazlası 5 ayı evden uzak geçirmiştir. Denizciler en fazla, kamyon sürücüleri ve inşaat çalışanları daha kısa, turizm çalışanları ya çok az, ya çok uzun evden uzak olmuşlardır.
- Alkol kullanımı. Gezici çalışanların %44’ü en azından ara sıra alkol kullanıyor. Denizciler en fazla alkol kullanıyor. Sık alkol kullananlar 2.5 kat daha fazla riskli cinsel ilişkide bulunabilmektedir.

3. Gezici Çalışanlar Arasında Şu Anki HIV

Enfeksiyonu Bilgisi ve Farkındalığı Ne Düzeydedir?

- Tüm gezici çalışanlar HIV/AIDS hastalığını duymuş, temel bilgileri var, ancak yanlış kanılar mevcut. Denizciler (%35) en fazla test yaptırmış gruptur. Bilgi riskli cinsel ilişkide bulunma ile çok az ilişkili olarak bilinmektedir.

Öneriler

1. Daha Fazla Kanıt ve Daha Nitelikli Sürveyans

- Risk gruplarıyla ilgili, biyogösterge ve davranışsal verilerin birlikte kullanıldığı, daha fazla araştırma ve çalışma yapmak gerekmektedir.
- Daha gelişmiş bir HIV sürveyans sistemi oluşturulmalıdır. Risk gruplarına yönelik HIV sürveyans sistemi geliştirilmelidir.

2. Davranış Değişikliği ve Kondom Kullanımının Artırılması

- Bilgi hastalıktan korunmak için gerekli bir koşul, ancak davranış değişikliğini sağlamak için; HIV eğitimi ve danışmanlık, sosyal destek programları ve akran grupları gibi kapsamlı davranış değişikliği programları yapılmalı,
- Kondom ulaşılabilir olmalı ve kullanımı artırılmalı,
- Özellikle cinsel ilişkide bulunabilecek yerlerde kondoma kolay ulaşılabilmesi önemlidir.

3. GDT ve CYBE Hizmetlerinin İyileştirilmesi

- Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezleri yaygınlaştırılmalı ve hizmet alanların sayısı artırılmalı,
- CYBE hizmetlerine erişim artırılmalıdır. Özellikle riskli yaşayan gruplar için CYBE hizmetleri ve programları artırılmalı ve mevcut olanlar iyileştirilmelidir.

Çalışmanın en büyük katkısı; Türkiye'de gezici çalışan nüfusun barındırdığı risk faktörlerini belirlemesidir.

Daha Detaylı Bilgiye Ulaşmak İçin;
www.hatam.hacettepe.edu.tr

Kitapçık İçin;
Dr. Aygen Tümer
atumer@hacettepe.edu.tr